

2019 BÜTÇESİNDE VERGİLER...

Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi, Yeni Ekonomi Programı'ndaki öngörüler kapsamında hazırlandı ve Meclis'e sunuldu. Bu yazıda 1 Ocak'ta yürürlüğe girecek bütçedeki vergi gelirleri artışı ve YEP'te yer alan bazı makroekonomik büyükler üzerinde duracağız.

2018-2021 dönemindeki makroekonomik öngörülerini içeren Yeni Ekonomi Programı (YEP) 20 Eylül'de Resmi Gazete'de yayımlanmıştı. Ardından bu programdaki öngörüler kapsamında hazırlanan "2019 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi" Cumhurbaşkanı'nca 17 Ekim'de Meclis Başkanlığı'na sunuldu. Teklifin, Komisyon ve Genel Kurul görüşmelerinin ardından mali yılbaşından (1 Ocak) önce Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmesi gerekiyor. Yazımızda, YEP'te yer alan bazı makroekonomik büyüklükler ile 2019 yılı bütçesindeki vergi gelirleri ve artış oranı üzerinde duracağız.

BÜYÜME, İŞSİZLİK VE ENFLASYON

YEP'te Türkiye ekonomisinin 2018 yılında yüzde 3,8 oranında büyümesinin beklendiği belirtiliyor. 2017 yılında 10,9 olarak gerçekleşen işsizlik oranının, 2018 yılında yüzde 11,3'e, 2019'da ise daha da artarak yüzde 12,1'e ulaşacağı, 2021 yılına kadar yüzde 10,8'e gerileyeceği tahmin ediliyor.

Program'da 2018 yılı tüketici enflasyonunun (TÜFE) yüzde 20,8 olarak gerçekleşeceği öngörülüyor. Programda ayrıca tüketici enflasyonunun 2019'da yüzde 15,9'a gerileyeceği ve dönem sonunda (2021) yüzde 6 olacağı tahmini yer alıyor. Bu açıklamalar kapsamında orta vadeli programda yer alan Türkiye'nin temel ekonomik büyüklüklerinden bazıları yandaki tabloda özetleniyor:

BÜTÇE BÜYÜKLÜKLERİ

Merkezi yönetim bütçesinin 2018 tahminleri ile YEP döneminde öngörülen bütçe büyüklükleri yandaki tabloda yer alıyor.

Tablodan, 2018 yılsonu gerçekleşme tahminlerine göre 2019 yılı bütçe giderlerinin yüzde 16,9, bütçe gelirlerinin ise yüzde 17,4 oranında artacağı görülüyor.

VERGİ GELİRLERİ

Vergi türleri itibarıyla 2019 bütçe büyüklükleri ve bunların 2018 yılsonu gerçekleşme tahminleriyle (8 aylık gerçekleştirmelere göre) karşılaştırılması yan sayfada üstteki tabloda dikkatinize sunuluyor.

Tablodaki vergi gelirleri red ve iadeler dahil rakamlardır. Red ve iadeler düşüldükten sonra vergi gelirleri toplamı; 2018 bütçesinde 599,4 milyar TL, 2018 gerçekleşme tahmininde 630,5 milyar TL ve 2019 bütçesinde 756,5 milyar TL'dir.

GELİR VERGİSİNDE ARTIŞ YÜZDE 24

2019 yılında gelir vergisindeki artışın, 2018 gerçekleşme tahminine göre yüzde 24 oranında gerçekleşeceği tahmin ediliyor. Geçen yılki bütçe ile karşılaştırıldığında ise bu oranın yaklaşık yüzde 39 olduğu görülüyor.

	2018	Program		
	Yılsonu Gerç. Tahmini	2019	2020	2021
GSYH (Milyar TL, Cari Fiy.)	3.741	4.450	5.150	5.742
Büyüme Oranı (%)	3,8	2,3	3,5	5,0
TÜFE Yılsonu (%)	20,8	15,9	9,8	6,0
İstihdam Düzeyi (Bin kişi)	28.677	29.116	29.877	30.952
İstihdam Oranı (%)	47,2	47,2	47,8	48,8
İşsizlik Oranı (%)	11,3	12,1	11,9	10,8
İhracat (FOB-Milyar Dolar)	170,0	182,0	191,0	204,4
İthalat (CIF-Milyar Dolar)	236,0	244,0	252,0	267,0

(Milyar TL)	2018	Program		
	Yılsonu Gerç. Tahmini	2019	2020	2021
Harcamalar	821,8	961,0	1.112,4	1.230,9
- Faiz hariç harcamalar	745,4	843,7	964,7	1.059,5
- Faiz giderleri	76,4	117,3	147,7	171,4
Gelirler	749,6	880,4	1.014,3	1.133,9
- Vergi Gelirleri*	630,5	756,5	887,0	1.002,5
- Diğer Gelirler	119,1	123,9	127,3	131,4
Bütçe Dengesi	-72,1	-80,6	-98,1	-97,0
Faiz Dışı Denge	4,3	36,7	49,6	74,3

* Red ve iadeler düşüldükten sonra kalan net vergi gelirleridir. 2019 bütçesinde vergi gelirleri 853,8 milyar lira ve iadeler 97,3 milyar lira olarak yer almaktadır.

2019 bütçesinde, tevkifat (kesinti) yoluyla tahsil edilmesi planlanan verginin toplam gelir vergisi içindeki oranı yüzde 93. Geri kalan yüzde 7'lik kısım ise beyana dayanan gelir vergileri ile geçici vergiler ve basit usule tabli mükelleflerin ödediği gelir vergilerinden oluşuyor.

Bu tablodan ne anlaşılıyor? Gelir vergisinin neredeyse tamamı başta ücretiler olmak üzere kaynakta kesilen vergilerden oluştuğuna göre, bütçedeki yüzde 24'lük artışın çok büyük bir kısmının bu kaynaktan karşılanacağı gözüküyor.

KURUMLAR VERGİSİ

Kurumlar vergisi oranı, 2018 yılından başlamak üzere 3 yıllığına yüzde 20'den yüzde 22'ye çıkarılmıştı. Bu kapsamda 2018 bütçesinde kurumlar vergisinde % 24'lük bir artış öngörülüyordu.

2019 bütçesinde ise artışın yaklaşık yüzde 12 oranında olacağı belirtiliyor. Başta yabancı paralı borcu olan şirketlerin ekonomik zorluklarla boğuştuğu şu günlerde, planlanan enflasyon oranına göre aslında düşük olan bu artış oranının bile gerçekleştirilebilmesi zor görünüyor.

ÖTV ARTIŞI YÜZDE 15,6

Bütçede, özel tüketim vergisinin (ÖTV) toplamda yüzde 15,6 oranında artması öngörülüyor. Kalem kalem baktığımızda ise en yüksek artışın yaklaşık yüzde 48 ile dayanıklı tüketim malları ile diğer mallar kategorisinde olduğu görülüyor. En düşük artış oranı ise tütün mamullerinden alınan ÖTV'de, oran yüzde 2. Kur ve kredi faizlerindeki artışlar sonucu taşıt satışlarında yaşanan düşüşe rağmen sıfır araçlardan alınan ÖTV tutarında 2019 yılında yüzde 15,4'lük bir artış öngörülüyor. Son dönemde akaryakıtta kur zamlarının ÖTV'den karşılanması nedeniyle petrol ve doğalgaz ürünlerinden alınan ÖTV tahsilatı 2018 bütçesinin çok altında kalacak gibi gözüküyor. 2019 yılında

yüzde 20'lik bir artış öngörülen bu vergide, yaklaşık 2018 bütçesindeki tutarda bir tahsilat yapılması amaçlanıyor.

ÖTV'ye tabi mallar bazında bütçe ve gerçekleştirme tahminleri ile artış oranları üstteki tabloda dikkatinize sunuluyor:

(Milyar TL)	2018 bütçe	2018 tahmini	2019 Bütçe	Artış (%)
Gelir vergisi	127,27	141,73	176,70	24,7
Kurumlar vergisi	70,71	72,38	81,01	11,9
Dâhilde alınan KDV	122,43	128,27	152,95	19,2
İthalde alınan KDV	107,78	132,97	165,82	24,7
Özel tüketim vergisi	147,55	141,89	164,03	15,6
Harçlar	23,69	22,24	28,38	27,6
Damga vergisi	18,05	18,19	21,48	18,1
BSMV	15,28	17,02	19,02	11,7
Motorlu taşıtlar vergisi	13,60	12,95	16,09	24,2
Veraset ve intikal vergisi	1,16	0,89	1,05	17,9
Şans oyunları vergisi	1,03	1,20	1,40	16,3
Özel iletişim vergisi	4,03	3,25	3,78	16,3
Gümrük vergileri	14,21	17,50	21,21	21,2
Diğer vergiler	0,52	0,76	0,93	21,5
Toplam	667,32	711,26	853,84	20,0

YENİDEN DEĞERLEME ORANI

Bu yazıyı hazırladığımız tarihte ekim ayı enflasyonu açıklanmamış olduğundan, kesin olarak 2018 yeniden değerlendirme oranını söyleyemiyoruz. Ama her yıl olduğu gibi bu yıl da bir tahminde bulunalım.

Yeniden değerlendirme oranı, yeniden değerlendirme yapılacak yılın ekim ayında (ekim ayı dahil) bir önceki yılın aynı dönemine göre TÜİK'in açıkladığı yurt içi üretici fiyat endeksinde (Yİ-ÜFE) meydana gelen ortalama fiyat artış oranı olarak tanımlanıyor.

Yİ-ÜFE endeksleri dikkate alındığında ekimden ekime on iki aylık ortalamalara göre enflasyon oranının üç aşığı beş yukarı yüzde 24 olacağını söyleyebiliriz. Bu oran aynı zamanda 2018 yılı yeniden değerlendirme oranı olarak kullanılacak.

MAKTU VERGİ VE CEZALAR

Motorlu taşıt vergilerinin tamamı ile bazı işlemlere ilişkin; harçlar, damga vergileri ve özel tüketim vergileri maktu (tutarsal) olarak belirleniyor. Maktu vergiler normalde her yıl yeniden değerlendirme oranında artıyor. Bu vergilerin 2018 yılında uygulanan tutarlarının (yukarıdaki tahminimize göre) 2019 yılında yaklaşık yüzde 24 oranında artacağını söyleyebiliriz.

Bunun yanında vergi cezaları, gelir vergisi tarife dilimleri, günlük yemek istisnası ve konut kira gelirlerinde uygulanan istisna gibi birçok vergisel tutar da yeni yılda, yeniden değerlendirme oranında (yaklaşık yüzde 24) artacak. Ancak Cumhurbaşkanının farklı bir artış oranı belirleme yetkisinin olduğu unutulmamalı.

(Milyar TL)	2018 bütçe	2018 tahmini	2019 Bütçe	Artış (%)
Petrol ve doğal gaz ürünleri	68,5	57,2	68,7	20,2
Motorlu taşıt vergileri	23,5	20,8	24,0	15,4
Alkollü içkiler	10,6	12,4	15,3	23,9
Tütün mamulleri	37,8	44,4	45,7	2,8
Kolalı gazozlar	0,99	0,78	0,94	19,9
Dayanıklı tüketim ve diğer	6,3	6,3	9,3	47,6
ÖTV Toplamı	147,5	141,9	164,0	15,6